

NAJČEŠĆE POSTAVLJANA PITANJA IO FISKALIZACIJI U FEDERACIJI BIH

PITANJE:

- Da li je potrebno ostvareni promet evidentirati putem fiskalnih uređaja na prodajnim mjestima, kao što su prodaje robe u bescarinskoj prodavnici i prodaja karata za aviokompanije? Kada se radi o pružanju usluga u prometu roba i putnika u međunarodnom avio saobraćaju između dvije ili više država, te ako su te djelatnosti prema članu 28. Zakona o PDV-u oslobođene od obaveze plaćanja PDV-a, da li postoji obaveza evidentiranja takvih usluga putem fiskalnih uređaja? U slučajevima kada se vrši on-line prodaja i kada su zastupljeni razni načini plaćanja, kako evidentirati ove transakcije? Uzimajući obzir sva navedena pitanja, da li je moguće osloboditi ovu djelatnost od obaveze fiskalizacije?

Odgovor:

Obavezu evidentiranja svakog pojedinačno ostvarenog prometa preko fiskalnih uređaja, koji se vrši na osnovu djelatnosti koje nisu izuzete fiskalizacijom, nezavisno od načina plaćanja (gotovina, ček, kartica, virman i slično) ima svako lice koje je upisano u odgovarajući registar za promet dobara, odnosno za pružanje usluga klijentima.

Članom 5. Zakona o fiskalnim sistemima decidno su propisana izuzeća od obaveze evidentiranja prometa kroz fiskalni sistem. U vezi sa tim, ukazujemo da se obaveza fiskalizacije odnosi na obavljanje prometa u vršenju svih djelatnosti koje nisu izuzete u smislu člana 5. istog zakona.

Imajući u vidu da se putem fiskalnih kasa evidentira ostvareni promet, a ne prihod, te da su obveznici fiskalizacije i oni obveznici koji nisu u sistemu PDV-a, te da se sav promet evidentira čak i kad se vrši i za tuđi račun, a ne samo provizija, nije moguće u potpunosti osloboditi javna preduzeća od obaveze fiskalizacije, te u svakom slučaju podliježete obavezi fiskalizacije.

U vezi sa međunarodnim poslovanjem, prodajom preko interneta i sl., komitentu se svakako izdaje neka vrsta računa, i to preko softvera, te je moguće izdati i fiskalni račun, bitno je samo da se promet koji je ostvaren na teritoriji FBiH evidentira u vjerodostojnom iznosu u KM i to kod onoga ko vrši prodaju/fakturisanje kupcu bilo da to radi u svoje ime ili u ime i za račun druge firme.

Pitanje:

- Kako masovno fakturisanje tipskih usluga evidentirati putem fiskalnog uređaja, kao i situacije u kojima ne postoji direktan kontakt davaoca i primaoca usluge?

Odgovor:

U slučajevima kada se vrši masovno fakturisanje tipskih usluga i kada ne postoji direktan kontakt davaoca i primaoca robe/usluge na prodajnom mjestu, nije neophodno da se vrši masovna štampa fiskalnih računa nego je dovoljno na odgovarajući način prikazati sve fakturisane robe i usluge na jednom ili više fiskalnih računa koji kvantitativno i kvalitativno sadrže sve prometovane artikle bilo da se radi o robama ili uslugama, i da dnevni izvještaji koji se dostavljaju u Poreznu upravu imaju sve propisane podatke iskazane u vjerodostojnim sintetičkim iznosima.

To znači, da preduzeća kada vrše mjesečno izdavanje računa koje poslije poštom šalju svojim korisnicima, ne moraju da uz svaki račun dodatno štampaju i prilažu fiskalni račun, nego mogu da na kraju masovne štampe računa iskažu sav dnevni promet (odnosno tog dana odštampane račune) na jednom jedinom fiskalnom računu. Međutim, ovo vrijedi samo za fizička lica, dok se za pravna lica i poduzetnike ipak mora praviti poseban fiskalni račun za svakog korisnika usluge, jer se i podaci u Poreznu upravu šalju sa informacijom o tome kome je promet fakturisan.

PITANJA:

- 1) Kako na fiskalnom računu prikazati dio cijene koju snosi pacijent, a kako dio koji snosi Zavod zdravstvenog osiguranja?**
- 2) U slučajevima kada se plaćanje djelimično ili u potpunosti vrši bezgotovinskim plaćanjem (virmanom), kako to provesti kroz fiskalni uređaj?**
- 3) Šta se unosi u bazu artikala?**

Odgovori:

1) Prema Zakonu o fiskalnim sistemima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 81/09), fiskalnim uređajem se registruje promet tamo gdje promet robe ili usluge nastaje i u vrijeme kada se taj promet vrši, bez obzira na druge moguće kompleksne situacije koje se tiču realizacije naplate te robe odnosno usluge, jer se putem fiskalnih kasa evidentira ostvareni promet, a ne prihod i pri tom obračunati porez na dodanu vrijednost.

Zakon o fiskalnim sistemima predviđa principe odnosno mehanizme koji stoje na raspolaganju za rješavanje konkretnih situacija, kao što ima i određena ograničenja koja se moraju poštovati, kojim se ne može propisivati način na koji će se raditi interno knjigovodstvo kod bilo kojeg poreznog obveznika, jer ne može se propisati model knjiženja koji će obveznik primijeniti u svom sistemu, svaki sistem je prihvatljiv dok se nalazi u okviru korištenja dozvoljenih opcija.

Pravilnikom o izgledu fiskalnih, nefiskalnih i testnih dokumenata, značenju pojedinih podataka sadržanih u fiskalnim dokumentima i konturama, obliku i sadržaju fiskalnog loga („Službene novine Federacije BiH“, broj: 11/10) definiše se između ostalog izgled i sadržaj fiskalnih računa.

Na fiskalnom računu je moguće prikazati dio cijene koju snosi pacijent, kao i dio koji snosi Zavod zdravstvenog osiguranja, odnosno procentualno učešće u priznatoj cijeni lijeka od strane Zavoda, moguće da se postojeći softver prilagodi na

način koji će dovesti do toga da se bazu artikala (šifarnik) unese jedan lijek pod dvije šifre (npr. ako je cijena Amoksicilina 10 KM, pa je participacija 20%, da se na računu za jedan prodati lijek pojave dva "artikla": Amoksicilin sa "cijenom" 2 KM koja se naplaćuje pacijentu i Amoksicilin-ZZO sa "cijenom" 8 KM koja se fakturiše ZZO).

2) Fiskalni sistemi ravnopravno tretiraju sljedeća sredstva plaćanja: gotovina, ček, virman i kartica. Sasvim je svejedno koje se sredstvo koristi i moguće je na istom računu koristiti više sredstava, i to nema nikakvog uticaja na sam račun osim što se pojavljuje više komponenti ukupno naplaćenog iznosa. Naglašavamo, da podaci koji se upisuju u fiskalnu memoriju i koji se čuvaju najmanje narednih pet godina, nemaju nikakve veze sa stanjem blagajne niti sa sredstvima i načinima plaćanja koji su iskazani na računima, bitno je da je promet izvršen i da je nastala porezna obaveza.

3) U bazu artikala fiskalnog uređaja mora se unijeti jednoznačno i nedvosmisleno identificiran cjelokupan asortiman artikala s kojima je zaduženo prodajno mjesto, tako da treba imati u vidu ograničenja u smislu broja artikala koja su stvar tehničkih mogućnosti pojedinog fiskalnog sistema, s tim da je jako malo slučajeva u kojima je broj artikala na fiskalnom sistemu ograničavajući faktor. S druge strane broj računa (i drugih fiskalnih dokumenata), a u vezi s tim i broj kupaca (pravnih lica i preduzetnika) koji se mogu upisati u operativnu memoriju i u elektronički žurnal zavisi najviše od načina realizacije upisa podataka u memoriju i kapaciteta elektroničkog žurnala (koji mora biti barem 1 GB, te na te karakteristike treba obratiti pažnju kad se bude nabavljao fiskalni sistem.

PITANJA:

1) Šta u slučajevima kada se prodaja, npr. pre-paid kartica vrši putem zastupnika? Ko ima obavezu evidentiranja prometa?

2) Kada se radi o prodaji usluga/roba na kredit (rate) kada nastaje obaveza evidentiranja prometa?

3) S obzirom na različite rokove fiskalizacije za različite djelatnosti, pitanje je kada preduzeće u okviru poslovanja obavlja više djelatnosti, koji rokovi se rokovi poštuju ?

Odgovori:

1) Pri prodaji mobilnih aparata, računara, pre-paid kartica, pre-paid paketa, post-paid ugovora i sl. na prodajnim mjestima telekom operatera, obavezno se izdaju fiskalni računi. U okviru poslovanja preduzeća kada se vrši prodaja preko zastupnika, bitno je da se evidentira sav ostvareni promet kod onoga ko vrši prodaju/fakturisanje kupcu bilo da to radi u svoje ime ili u ime i za račun druge firme, a fakture koje se izdaju u međusobnom prometu između telekom operatera i posrednika ("veleprodaja") se takođe trebaju provoditi kroz fiskalne sisteme i to onim koji rade u veleprodajnom modu rada.

2) Kada se radi o prodaji usluga/roba na kredit (rate), ostvareni promet po tom osnovu se u cjelosti evidentira u momentu prve ili u momentu posljednje uplate,

zavisno od toga da li se za uslugu/robu izdaje faktura kupcu ili ne. Za prodaju usluga/roba na rate za koje se ispostavlja faktura, može se izdati fiskalni račun u momentu prve ili u momentu posljednje uplate, a za ostale slučajeve fiskalni račun se izdaje na prodajnom mjestu odmah po obavljenoj prodaji usluge/robe.

3) Ukoliko je obveznik fiskalizacije pored osnovne djelatnosti registrovan za obavljanje i drugih djelatnosti za koje su Pravilnikom o dinamici fiskalizacije u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 47/10, 52/10 i 71/10) propisani različiti rokovi fiskalizacije uređaja, u tom slučaju se fiskalizacija vrši posebno prema rokovima propisanim za grupe djelatnosti navedenim Pravilnikom.

Pitanje:

- **Da li se Zakon o fiskalnim sistemima odnosi na budžetske korisnike?**

Odgovor:

Sve što se u bilo kojoj javnoj i državnoj ustanovi obavlja kao usluga koja ne spada u zakonsku funkciju javne uprave, nego je bilo koja vrsta „dodatne“ djelatnosti za organ javne uprave, obrazovnu instituciju i sl. pri čemu se ostvaruje određeni promet, podliježe obaveznoj fiskalizaciji. Princip Zakona o fiskalnim sistemima se temelji na tome da nije bitno ko se čime bavi kao osnovnom djelatnošću ako obavlja i neku djelatnost koja podliježe fiskalizaciji, odnosno kada ostvaruje prihod po osnovu npr. izdavanja u zakup prostorija, usluga fotokopiranja u šalter sali, ugostiteljskih usluga i svih drugih dodatnih djelatnosti mora nabaviti fiskalni sistem i evidentirati takav promet. obavezan je taj promet evidentirati na fiskalnom uređaju.

Pitanje:

- **Kako na fiskalnom uređaju prikazati promet kada se radi o avansnom plaćanju i sličnim privremenim fakturama?**

Odgovor:

Ukoliko se radi o avansnom plaćanju i sličnim privremenim fakturama, fiskalni račun se može izdati na kraju sa slanjem fakture u jednom ukupnom iznosu koji će sadržavati ukupnu cijenu „kompletnog“ artikla, npr. stambene zgrade, ili pojedinog stana i sl., dok se na samoj fakturi mogu iskazivati stavke onoliko detaljno koliko je to stranama u prometu potrebno, samo mora postojati jednoznačna veza između fakture i fiskalnog računa (broj fiskalnog računa na samoj fakturi), jer se i podaci u Poreznu upravu šalju sa informacijom o tome kome i koliki je promet fakturisan.

Pitanja:

- **Kako pravilno odobriti maloprodajni rabat a da se pri tom poštuje Zakon o PDV-u i Zakon o fiskalnim sistemima, a kako evidentirati naknadna umanjenja?**

Odgovor:

Po pitanju odobravanja maloprodajnog rabata, Pravilnikom o izgledu fiskalnih, nefiskalnih i testnih dokumenata, značenju pojedinih podataka sadržanih u fiskalnim dokumentima i konturama, obliku i sadržaju fiskalnog loga („Službene novine Federacije BiH”, broj: 11/10) definiše se izgled fiskalnih računa tako da je za svaki promet tehnički moguće iskazati i vidjeti odobreni rabat odmah pri izdavanju fiskalnog računa, a u slučaju da to odstupa od odredaba Zakona o PDV-u primjeniti princip uvođenja više artikala sa različitim cijenama u šifarnik iako se radi o samo jednom stvarnom artiklu.

U slučajevima kada se radi o naknadnim umanjenima već primljene fakture ili se naknadno odobravaju rabati jedino reklamiranim računima može se umanjiti već evidentirani promet, prema tome knjižne obavijesti ne evidentiraju se direktno već putem reklamiranih računa.

Pitanje:

- **Kakav je postupak uvođenja fiskalizacije u slučajevima postojanja osnovnog pravnog lica sa poslovnim jedinicama, koje imaju različite ID brojeve?**

Odgovor:

U slučaju gdje postoji jedno osnovno pravno lice sa jednom ili više poslovnih jedinica, gdje svako posjeduje različit ID broj, postupak uvođenja fiskalizacije se temelji na principu da se svakoj fiskalnoj kasi dodjeljuje JIB – jedinstveni identifikacioni broj obveznika dodijeljen od strane Porezne uprave, na svakom prodajnom mjestu promet se mora evidentirati preko fiskalnog uređaja, odnosno za svaki JIB mora postojati jedan fiskalni uređaj.

S druge strane ukoliko pravno lice želi ostvareni promet registrovanih poslovnih jedinica evidentirati na jednom fiskalnom uređaju, može izvršiti spajanje poslovnih jedinica po procedurama propisanim u Pravilniku za dodjeljivanje identifikacionih brojeva i poreznoj registraciji poreznih obveznika na teritoriji FBiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 39/02, 1/03, 11/04, 2/10 i 83/10).

PITANJE:

- **S obzirom da je djelatnost obrazovanja oslobođena obaveze fiskalizacije, da li se to odnosi i na distribuciju i prodaju upisnog materijala, kao i na djelatnost rada tele-informatičkog centra Univerziteta?**

Odgovor:

Prema članu 5. Zakona o fiskalnim sistemima, djelatnost obrazovanja (predškolsko, osnovno, srednje i visoko) izuzeta je od obaveze evidentiranja prometa kroz fiskalni sistem.

Imajući u vidu djelatnost kojom se bavi Univerzitet u Sarajevu i način finansiranja i prikupljanja prihoda, koji između ostalog uključuje i distribuciju i prodaju upisnog materijala, čiju cijenu u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju u konačnosti posebnom odlukom utvrđuje Vlada Kantona Sarajevo, a koju su obavezni plaćati studenti u visokoškolskim ustanovama kao javnim ustanovama, djelatnost distribucije i prodaje upisnog materijala ne podliježe obavezi fiskalizacije.

S obzirom da je Univerzitetski tele-informatički centar (UTIC) organizaciona jedinica u sastavu Univerziteta, čija se djelatnost, principi i ciljevi rada preciznije definiraju osnivačkim aktom i statutom visokoškolske ustanove, te da je školarina organizacionih jedinica regulisana Zakonom o visokom obrazovanju, u pogledu tumačenja Zakona o fiskalnim sistemima ima isti tretman kao i Univerzitet (visokoškolska ustanova).